

УДК 32(4):94(477) "1991/2005"

Наталія Григорук

**СХІДНА ПОЛІТИКА ОБ'ЄДНАНОЇ ЄВРОПИ:
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ВЕКТОРУ (1991–2005 РР.)**

Запропоноване дослідження висвітлює східну політику Європейського Союзу щодо України. Автор розглядає історію питання від грудня 1991 р. до лютого 2005 р. У цей період специфічно формувалася цілісна і далекоглядна взаємна політика Європейського Союзу й України, домінували різні підходи стосовно один одного. Відзначається, що тільки "помаранчева революція" в Україні створила нові можливості для розвитку двосторонніх відносин.

Ключові слова: Україна, Європейський Союз, відносини, політика, євроінтеграція.

Упродовж багатьох років взаємні стосунки між Європейським Союзом (ЄС) і Україною були обмеженими, за винятком швидкого визнання Євросоюзом України після здобуття нею незалежності. Очевидним був брак чіткої концепції двосторонніх взаємин – її становлення обумовлювалось необхідністю знаходження відповіді на низку незручних запитань щодо можливої ролі Європейського Союзу в трансформаційних процесах на сході Європи і, зокрема, перспектив приєднання України до Європейського Союзу. Поважним викликом для ЄС було формулювання цілісної і далекоглядної політики щодо України. Відносини між Європейським Союзом та Україною є прикладом специфічної динаміки, яку П. Борковський влучно характеризував як "довгий розбіг" [1, с. 214].

Метою статті є дослідження становлення непростих двосторонніх відносин між Європейським Союзом та Україною.

Відразу після розпаду СРСР у грудні 1991 р. виникла потреба у встановленні нового формату співробітництва Європейського Співтовариства з Україною, як і з іншими державами пострадянського простору. Першим кроком на шляху налагодження партнерства з Україною стала Декларація щодо України від 2 грудня 1991 р., у якій Європейські Співтовариства відзначили демократичний характер всеукраїнського референдуму, який відбувся напередодні й підтвердив прагнення українців до незалежності, та закликали Україну підтримувати з ними відкритий і конструктивний діалог [2, с. 58]. Надалі ключове значення мало створення нормативно-правових засад двосторонніх відносин. На момент проголошення Україною незалежності її взаємини з Європейським Співтовариством регулювались Угодою про торгівлю і співробітництво між Європейським Економічним Співтовариством і СРСР від 1989 р. 9 січня 1992 р. Європейська Комісія внесла пропозицію до Ради ЄС про необхідність заміни цієї угоди на нові документи, які б встановлювали договірні відносини окремо з кожною державою [3, с. 249]. Укладення нових угод було можливим після відповіді на питання про їх формулу. Співтовариства диспонували двома закріпленими в традиції й установчих договорах типами угод з третіми країнами – з європейськими державами, потенційними кандидатами на набуття членства, та державами позаєвропейськими. Жоден з них не відповідав специфіці пострадянських країн. Звідси – створення нового типу угоди – про партнерство і співробітництво. 2 березня 1992 р. Рада ЄС запропонувала укласти угоду про партнерство та співробітництво з усіма республіками пострадянського простору, за винятком прибалтійських країн [4, с. 22]. Відносини між Україною та ЄС

відтоді розвивалися паралельно розвитку взаємин Євросоюзу з іншими пострадянськими державами.

Підписання 16 червня 1994 р. УПС (Угода про партнерство і співробітництво) з Україною спричинило, на думку Г. Яворської, юридичне закріплення не інтеграційного статусу останньої [5, с. 39]. Поза тим, ця угода забезпечила прийняття України з боку ЄС як невід'ємної частини пострадянського простору.

Головну увагу в той час Європейський Союз та західні держави приділяли відносинам з Росією, а події в Україні та стосунки з нею розглядали, як другорядні. Прем'єр-міністр України Л. Кучма у 1993 р. заявляв: “На картах світових лідерів Україна навіть не існує. Незалежна Україна чи ні, її мало хвилює” [4, с. 21].

Політика ЄС щодо України формувалась здебільшого під впливом ситуативних факторів поточного контексту на тлі обережного ставлення до перебігу подій на пострадянському просторі.

“Поміркване зацікавлення” Європейського Союзу Україною на той час випливало з таких умов: спочатку на Заході, який не цілком розумів східноєвропейських нюансів, панувала непевність щодо тривалості незалежності України, яка часто тлумачилась як частина Росії, пізніше, як наголошував П. Борковський, ще більшого значення набули розрахунки, пов'язані зі ставленням Росії до пострадянського простору [1, с. 217]. Після відмови України від ядерної зброї в 1994 р. не залишилось нічого, що б істотно турбувало Європу у відносинах з цією державою. Доцільно навести висловлювання французького міністра з європейських справ П. Московіті (1997–2002 рр.), яке яскраво продемонструвало панівний на той час у Європі підхід до пострадянських східноєвропейських країн: “Ми повинні пам'ятати, що коли членство в ЄС отримують їх прибалтійські сусіди, а також Польща, Словаччина, Угорщина і Румунія, прагнення цих держав також приєднатися до ЄС буде зростати. З'явиться важка тема Росії. (...) Росія цілком слушно буде домагатися особливих прав, а ми повинні ці очікування заспокоїти. (...)” [6, с. 167]. Такий підхід, вочевидь, не сприяв формуванню стратегічного бачення розвитку відносин з Україною.

Хоча з 1994 р. спостерігається певна активізація позиції Євросоюзу щодо України, вона й надалі досить обережна та стримана, що повною мірою відображено у прийнятій 28 листопада 1994 р. Радою ЄС Спільній позиції ЄС щодо України та ухваленому 6 грудня 1996 р. Плані дій з розвитку взаємовідносин із нею. У цих документах країни-члени зобов'язалися встановити міцні політичні взаємини з Україною, підтримати її незалежність, територіальну цілісність, економічні реформи та її доручення до світової економіки. Йшлося також про сприяння розвитку демократичних інститутів, включення України в архітектуру європейської безпеки, посилення політичного діалогу, сприяння регіональному співробітництву між Україною та її сусідами тощо [7, с. 129–130]. Спільна позиція і План дій свідчили, що Європейський Союз поступово почав виробляти спільну політику щодо України, даючи українській владі політичний сигнал підтримки зі сторони Союзу.

У березні 1998 р. після завершення ратифікаційного процесу вступила в дію Угода про партнерство та співробітництво, яка стала базовим документом для налагодження політичного діалогу та економічного співробітництва України з Євросоюзом.

На момент набуття нею чинності Україна ставила перед собою вже набагато далекіші зовнішньополітичні цілі. З 1998 р. (після ратифікації УПС) представники офіційної влади держав постійно наголошували, що Україна прагне асоціації з Євросоюзом, а в перспективі – і повного членства в ньому. Так, під час першого засідання Ради з питань співробітництва між Україною та ЄС 9–

10 червня 1998 р. в Люксембурзі Україна наполягала на необхідності укладення з Євросоюзом угоди про асоціацію, а в затвердженій 11 червня 1998 р. Указом Президента України “Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу” стратегічною метою держави проголошено набуття повноправного членства в ЄС і головним зовнішньополітичним пріоритетом у середньостроковому вимірі – підписання угоди про асоціацію з ЄС [8, с. 15–16].

На тодішні євроінтеграційні устремління України Європейський Союз відреагував обережною, але чіткою позицією: він не збирався обговорювати перспектив членства, а пропонував натомість конструктивно працювати у форматі УПС і турбуватись про реальні здобутки у внутрішньому реформуванні та виконанні зобов’язань щодо ЄС. Такий підхід виразно простежується у Спільній стратегії ЄС щодо України, прийнятій на засіданні Європейської Ради в Гельсінкі 10 грудня 1999 р. [9, с. 27–35].

У Спільній стратегії ЄС “вітав” європейський вибір, зроблений Україною, і відзначав, що “стратегічне партнерство” між ЄС та Україною є “життєвим фактором зміцнення миру, стабільності та добробуту в Європі” [9, с. 27]. Однак, попри пропозицію Фінляндії надати Україні перспективу членства, у документі не виявилось місця для подібного формулювання. Стратегія містить перелік базових цілей ЄС щодо України: робити висновок у виникнення стабільної, відкритої, плюралістичної та правової демократії і зміцнення стабільно функціонуючої ринкової економіки; співробітництва з Україною у царині збереження стабільності та безпеки в Європі й в усьому світі, знаходячи ефективні відповіді на спільні проблеми, з якими стикається континент; розширювати економічну, політичну та культурну співпрацю з Україною, взаємини в галузі юстиції та внутрішніх справ тощо. Очевидно, що заявлені цілі несуть дуже загальний характер. Виразно видно, що Європейський Союз не був схильний надавати Україні більше, ніж передбачено УПС, між рядками можна також прочитати сумніви в успішності системної трансформації в Україні.

Відносини України з ЄС наприкінці 1990-х рр., на думку і вітчизняних, і західних експертів перебували у стані стагнації, в основі якої лежали труднощі з проведенням економічних і політичних реформ в Україні, а також проблеми, пов’язані з імплементацією УПС [10, с. 70–73; 5, с. 39–40; 1, с. 217–218; с. 168]. Кінець 90-х для України став часом усвідомлення складних внутрішніх політичних і економічних реалій та низької ефективності суто декларативної євро інтеграційної політики. Було осмислено концептуальні й тактичні прорахунки, допущені Україною на євро інтеграційному шляху, і переглянуто концепцію інтеграції в європейські структури. Результатом цього стало проголошення євроінтеграції ключовим зовнішньополітичним пріоритетом і заявлено.

Стратегічну мету держави – вступ до Європейського Союзу. Питанням європейського вибору приділено чимало уваги в інавгураційній промові Президента Л. Кучми 30 листопада 1999 р.: “Підтверджуючи свій європейський вибір, як стратегічну мету ми проголошуємо вступ до Європейського Союзу. Вимоги до членів ЄС багато в чому збігаються із завданнями, які планується вирішувати у внутрішній сфері. Європейський вибір України диктується конкретними геополітичними реакціями” [11, с. 39]. 14 вересня 2000 р. Указом Президента України схвалено Програму інтеграції України до Європейського Союзу. 140 розділів документа охоплювали практично всі сфери суспільного життя з метою досягнення критеріїв, що впливають з цілей економічного, валютного та політичного союзу ЄС. Програма характеризувала поточну ситуацію в різних сферах щодо відповідності нормативно-правової бази України законодавству, нормам і стандартам ЄС та встановлювала короткострокові,

середньострокові та довгострокові пріоритети реформування в широкому спектрі різних сфер [12, с. 24].

На кінець 90-х рр. XX ст., з одного боку, вже існували достатньо широкі правова та інституційна бази відносин Україна-ЄС, створені у форматі партнерства та співробітництва, а з іншого – у двосторонніх взаєминах виникли істотні суперечності, викликані розбіжностями в оцінці сторонами значення взаємного співробітництва, його цілей і перспектив. Здобутки у площині фактичного просування України на шляху євроінтеграції, як і загалом у внутрішньому реформуванні, були доволі скромними. Характерною ознакою зовнішньої політики України залишалася політика маневрування між Росією і Заходом, що отримала назву “багатовекторності” [11, с. 37], яка навряд чи відповідала національним інтересам України і сприяла реалізації її європейських прагнень. Слабкі євро інтеграційні позиції України були також закономірним наслідком непослідовності та зволікання у здійсненні реформ. Роки тупцювання на місці залишили Україну далеко позаду країн Центрально-Східної Європи, які наполегливо здійснювали складні ринкові перетворення і, як результат, є сьогодні повноправними членами об’єднаної Європи.

Парадокс ситуації, що склалася у відносинах Україна-ЄС із середини 90-х рр. XX ст., вдало описав Д. Мільчарек: “Україна створювала лише видимість реформ, що наближують її до європейських стандартів, а ЄС симулював надання політичної та економічної допомоги цій державі” [13, с. 143].

Українська стратегія щодо європейської інтеграції у цей час, залишалася декларативною і прив’язувалась до перспективи членства, попри відсутність необхідних внутрішніх реформ, як підкреслював К. Волчук [14, с. 3]. Можна стверджувати, що існував глибокий розрив між заявами вчинками української влади. На думку Т. Кузя [15, с. 11], мала місце глибока прірва між “внутрішньою несвропейською політикою та проголошеною стратегічною метою інтеграції в ЄС”.

Політична криза в Україні на межі 2000–2001 рр., проведення акції “Україна без Кучми” призвели до охолодження контактів з Європейським Союзом. Як відзначає Дж. Шерр, наприкінці 2000 р. більшість осіб, відповідальних за прийняття рішень у Західній Європі, дійшли висновку, що відносини між Україною і Європейським Союзом перетворилися на “діалог глухих”. Такого ж висновку, без сумніву, дійшла й більшість осіб, відповідальних за прийняття рішень в Україні [10, с. 57]. Російський вектор стає “найважливішим” у багатовекторній політиці Л. Кучми, яка була охарактеризована у вердикті Президента Л. Кучми 28 серпня 2000 р.: “Захід тепер для нас закритий” [10, с. 59].

Щоразу більша орієнтація зовнішньої політики України на Росію, спостерігалася упродовж 2001 р., а її євроінтеграційний напрям характеризувався відвертою стагнацією. Одночасно відбулося зростання господарських зв’язків із Росією, прихід російських фірм в Україну, особливо в паливно-енергетичну та оборонну галузі.

Проте переломним моментом у ставленні ЄС до України слід вважати вибори до Верховної Ради 2002 р. Їх результати на Заході взагалі і в ЄС, зокрема, були оцінені як такі, що засвідчили суттєві обмеження демократичних прав і свобод в Україні. Саме після цього на Заході почали відкрито говорити, що непередбачуваній Україні з її “адміністративним ресурсом і невільними ЗМІ” немає місця в ЄС [5, с. 40]. Занепокоєність з боку ЄС недемократичним і нестабільним майбутнім сусідом досягла критичної межі. Невипадково вже в середині квітня 2002 р. з’явилася ініціатива започаткування особливої сусідської політики щодо України, Молдови та Білорусі.

Становлення концептуальних основ політики сусідства відбувалось напередодні та під час бурхливого внутрішнього протистояння в Україні під час президентських виборів восени 2004 р., яке закінчилось “помаранчевою революцією”. Однак позиція Євросоюзу щодо України не зазнала принципових змін, підтвердженням чого став ухвалений 21 лютого 2005 р. План дій Україна – ЄС у рамках Європейської політики сусідства (ЄПС). Після “помаранчевої революції” попри те, що імідж України значно підвищився в європейських ЗМІ і громадській думці, це не призвело до символічного прориву у відносинах, на що сподівалися в Україні. Той факт, що ЄС наполягав на продовженні відносин у рамках Європейської політики сусідства, призвів до того, що в Україні почали вважати, що в ЄС не знають як (чи, можливо, не бажають) позитивно реагувати на “помаранчеву революцію” [17, с. 6]. Почасти так воно й було. Як відзначає Д. Мільчарек, “... позиція Європейського Союзу знову була несподіваною. Під час “помаранчевої революції” союзні політики не змогли вирішити дилему – чи підтримати демократичні процеси в Україні (за що чітко виступала Польща), чи як вважав, наприклад, голова Європейського парламенту Жозеф Борел – залишити Україну з її власними проблемами, оскільки вона перебуває у сфері впливу Росії. Було очевидним, що більшість держав ЄС прагне, передусім, зберегти добрі відносини з Москвою, і для цього вони готові віддати в жертву справу демократизації України. Такий підхід був дуже виразним, зокрема в політиці Франції” [13, с. 144–145].

Україна ввійшла до першої групи країн (Ізраїль, Йорданія, Молдова, Марокко, Палестинська автономія, Туніс та Україна), щодо яких Європейський Союз прийняв рішення про можливість укладення Планів дій у рамках ЄПС. Вона розпочала консультації щодо Плану дій вже невдовзі після оприлюднення повідомлення Комісії “Ширша Європа – сусідство.” (березень 2003 р.). Тоді в державі розгорілась активна дискусія, чи варто Україні, що уже п’ять років, як проголосила своєю стратегічною метою повноправне членство в ЄС (йдеться про декларацію таких намірів у Стратегії інтеграції України до ЄС 1998 р.), погоджуватися на співпрацю з Євросоюзом у форматі ЄПС. Вона завершилася згодою України на участь у Європейській політиці сусідства та початок переговорів про спільний План дій.

Як відзначав І. Солоненко, хоч політична еліта в Україні і не була задоволена довготривалими перспективами, які пропонувались у рамках ЄПС, вона розуміла, що без участі в політиці сусідства і підписання Плану дій будь-яке подальше зближення з ЄС буде неможливим [18, с. 45]. Тому країна прийняла ЄПС як короткотривалу і проміжну рамкову програму, плануючи використати можливості, які надавалися в її рамках, для подальшого поступального розвитку відносин з ЄС. Подібного погляду дотримується Дж. Келлі, яка стверджує, що українська влада сприйняла ЄПС як трамплін для майбутнього членства. “Вона вважала, що після успішної реалізації Плану дій в рамках ЄПС стане можливим підписання угоди про асоціацію з перспективою набуття членства” [19, с. 47]. Отже, замість відмовитися від ЄПС Україна вирішила використати її як крок до членства.

Упродовж 2003–2004 рр. українська та європейська сторони спільно здійснювали підготовку проекту Плану дій. 1 квітня 2004 р. на засіданні Комітету постійних представників країн-членів ЄС Європейська Комісія отримала згоду на відновлення консультацій щодо Планів дій [20, с. 3]. 12 травня 2004 р. Єврокомісія оприлюднила повідомлення “Європейська політика сусідства. Стратегія”, у якому визначила загальні цілі, підходи і методи реалізації ЄПС [21], а також звіти про стан справ у 7 країнах-партнерах, у тому числі й в Україні [22].

Варто відзначити, що після “помаранчевої революції” уряд України звернувся з проханням до Євросоюзу адаптувати вже підготовлений текст Плану дій до нової політичної ситуації в країні.

Поспішність нової владної команди у підписанні Плану дій викликала непоодинокую і, на нашу думку, справедливую критику. Зокрема, Г. Друзенко зазначав, що у лютому 2005 р. нова українська влада постала перед вибором: або підписати вже готовий документ, або зажадати підготовки його нової редакції за безпосередньої участі в ЄПС та, скориставшись хвилиною симпатій до “помаранчевої України” на Заході, подати заявку про набуття членства в Союзу. “Український уряд обрав найпростіший і, вочевидь, найменш ефективний для України шлях і просто повністю прийняв документ, запропонований ЄС-івською стороною” [23].

Таким чином, у Європейському Союзі та Україні впродовж 90-х – початку 2000-х рр. домінували різні підходи стосовно один одного. Підхід ЄС поступово еволюціонував від “поміркованого зацікавлення” та “обмеженої диференціації”, що були характерними на етапі підготовки УПС, до усвідомлення необхідності тіснішого співробітництва й економічної інтеграції з Україною у форматі ЄПС. Україна ж у другій половині 90-х рр. проголосила мету набуття повноправного членства в ЄС, не реалізуючи, однак, необхідних заходів і внутрішніх реформ. Тим не менше, період після 2004 р. створив нові можливості для розвитку двосторонніх відносин з причини започаткування ЄПС і “помаранчевої революції” в Україні.

Список використаних джерел

1. *Borkowski P.-J.* Polityka Sąsiedztwa Unii Europejskiej / P.-J. Borkowski. – Warszawa: Difin, 2009. – 248 s.
2. *Petrov R.* Past and Future Action on Approximation of Ukrainian Legislation to that of the EU / R. Petrov // European Neighbourhood Policy: the case of Ukraine. – 2006. – № 1. – P. 58–66.
3. *Копійка В. В.* Розширення Європейського Союзу та Україна / В. В. Копійка. – К.: Логос, 2008. – 352 с.
4. *Денисюк В.* Далекий обрій європейський / В. Денисюк // Політика і час. – 2011. – № 9. – С. 19–29.
5. *Яворська Г.* ЄС–Україна: перспективи сусідства / Г. Яворська // Розширення ЄС: Аналітичний щоквартальник. – 2003. – Вип. 1. – С. 38–44.
6. *Kapuśniak T.* Polityka Unii Europejskiej wobec Ukrainy // Stosunki Międzynarodowe. – 2007. – Т. 36; № 3–4. – S. 164–180.
7. *Milczarek D.* Polityka Wschodnia – Wyzwanie dla Unii Europejskiej / D. Milczarek // Rola Polski w Kształtowaniu Polityki Wschodniej Unii Europejskiej na Przykładzie Ukrainy / red. J. Borkowski. – Warszawa, 2006. – S. 129–146.
8. *Національна стратегія інтеграції України до ЄС* (Указ Президента України, червень 1998) // Політика і час. – 2000. – № 3–4 (спецвип.). – С. 15–26.
9. *Спільна стратегія Європейського Союзу щодо України* // Політика і час. – 2000. – № 3–4 (спецвип.). – С. 27–35.
10. *Дергачов О.* Розширення ЄС і нові параметри європейського курсу України / О. Дергачов // Розширення ЄС: Аналітичний щоквартальник. – 2003. – Вип. 1. – С. 70–78.
11. *Віднянський С. В.* Еволюція зовнішньої політики України (1991–2006 рр.) / С. В. Віднянський, А. Ю. Мартинов // Український історичний журнал. – 2006. – № 4. – С. 32–50.
12. *Сидорук Т. В.* Європейська інтеграція України / Т. В. Сидорук, В. В. Павлюк, В. П. Малькін. – Львів: ПАІС, 2011. – 278 с.
13. *Мільчарек Д.* Європейський Союз та його місце в його місці в сучасному світі / Д. Мільчарек. – Львів: “Інформація. Поступ, Перспективи”, 2008. – 172 с.
14. *Wolczuk K.* Integration without Europeanisation: Ukraine and Its Policy Towards the European Union [Electronic resource] / K. Wolczuk; Robert Schuman Centre for Advanced Studies, European University Institute, EUI Working Papers, RSCAS, 2004/15, P. 1–22. – Access mode: http://www.eui.eu/RSCAS/WP-Texts/04_15.pdf.
15. *Kuzio T.* Ukraine’s Relations with the West: Disinterest, Partnership, Disillusionment / T. Kuzio // European Security. – 2003. – Vol. 12, № 2. – P. 2–44.
16. *Шерр Дж.* Україна та ЄС: між інтеграцією та виключенням / Дж. Шерр // Національна безпека і оборона. – 2011. – № 11. – С. 57–60.
17. *Слісєєв К.* Україна–ЄС: що день прийдешній нам готує / К. Слісєєв // Національна безпека і оборона. – 2009. – № 1. – С. 6–8.
18. *Solonenko I.* European Neighbourhood Policy – Perception of Ukraine / I. Solonenko // Foreign Policy in Dialogue. – 2006. – Vol. 6, Issue 19: The New European Neighbourhood Policy of the European Union. – P. 44–51.
19. *Kelley J.* New Wine in Old Wineskins: Promoting Political Reform through the New European Neighbourhood Policy / J. Kelley // Journal of Common Market Studies. – 2006. – Vol. 44, № 1. – P. 29–55.
20. *Європейська*

політика сусідства та європейська інтеграція України. План дій Україна–ЄС буде доопрацьовуватися // Міжнародний фонд “Відродження”. Європейська програма. Інформаційний бюлетень. – 2004. – № 1. – С. 3–7. 21. *Communication from the Commission. European Neighbourhood Policy. Strategy Paper.* – Brussels, 12.05.2004 [Electronic resource] / European Commission. – Access mode: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/strategy/strategy_paper_en.pdf. 22. *European Neighbourhood Policy. Countries Reports.* – Brussels, 12.05.2004 [Electronic resource] / European Commission. – Access mode: http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/country/ Ukraine_enp_country_report_2004_en.pdf. 23. Друзенко Г. Європейська політика сусідства: підсумки та перспективи для нового українського уряду [Електронний ресурс] / Г. Друзенко. – Режим доступу: <http://uspsparliament.org.ua>.

Наталія Григорук

**ВОСТОЧНАЯ ПОЛИТИКА ОБЪЕДИНЕННОЙ ЕВРОПЫ: ИСТОРИЯ
УКРАИНСКОГО ВЕКТОРА (1991–2005 ГГ.)**

Предложенное исследование освещает восточную политику Европейского Союза относительно Украины. Автор рассматривает историю вопроса от декабря 1991 г. до февраля 2005 г. В этот период специфически формировалась целостная и дальновидная взаимная политика Европейского Союза и Украины, доминировали разные подходы относительно друг друга. Отмечается, что только “помаранчевая революция” в Украине создала новые возможности для развития двусторонних отношений.

Ключевые слова: Украина, Европейский Союз, отношения, политика, евроинтеграция.

Nataliya Hryhoruk

**EASTERN POLICY OF THE UNITED EUROPE: HISTORY OF THE UKRAINIAN
VECTOR (1991–2005)**

The research highlights the eastern policy of the European Union concerning Ukraine. The author considers the history of the question from December 1991 to February 2005. During this period, a holistic and far-sighted mutual policy of the European Union and Ukraine was formed specifically, different approaches dominated each other. It is noted that only the “orange revolution” in Ukraine created new opportunities for the development of bilateral relations.

Key words: Ukraine, European Union, relations, politics, European integration.